

EUROPESE
REKENKAMER

Verslag over de jaarrekening van het Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA) betreffende het begrotingsjaar 2019

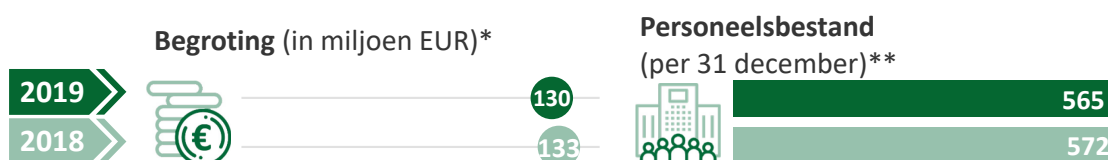
vergezeld van de antwoorden van het Agentschap

Inleiding

01 Het Europees Agentschap voor chemische stoffen (“het Agentschap” ofwel “ECHA”), gevestigd te Helsinki, werd opgericht bij Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad¹. De voornaamste taken ervan zijn het waarborgen van een hoog niveau van bescherming van de gezondheid van de mens en het milieu, alsmede het vrije verkeer van stoffen op de interne markt, en tegelijkertijd het vergroten van het concurrentievermogen en de innovatie. Het Agentschap bevordert ook de ontwikkeling van alternatieve methoden voor de beoordeling van gevaren met betrekking tot stoffen.

02 *Grafiek 1* bevat de belangrijkste cijfers met betrekking tot het Agentschap².

Grafiek 1: De belangrijkste cijfers met betrekking tot het Agentschap

* De begrotingscijfers zijn gebaseerd op de totale betalingskredieten die tijdens het begrotingsjaar beschikbaar waren.

** Het personeelsbestand bestaat uit EU-ambtenaren, tijdelijke EU-functionarissen, arbeidscontractanten van de EU en gedetacheerde nationale deskundigen; uitzendkrachten en consultants vallen hier niet onder.

Bron: Geconsolideerde jaarrekening van de Europese Unie voor het begrotingsjaar 2018 en voorlopige geconsolideerde jaarrekening van de Europese Unie, begrotingsjaar 2019; personeelscijfers verstrekt door het Agentschap.

Toelichting bij de betrouwbaarheidsverklaring

03 De door de Rekenkamer gehanteerde controleaanpak omvat analytische controleprocedures, rechtstreekse toetsing van verrichtingen en een beoordeling van de essentiële controles van de toezicht- en controlesystemen van het Agentschap. Hierbij komt nog informatie uit het werk van andere controleurs alsmede een analyse van de door de leiding van het Agentschap verstrekte informatie.

¹ PB L 396 van 30.12.2006, blz. 1.

² Meer informatie over de bevoegdheden en activiteiten van het Agentschap is te vinden op zijn website: www.ECHA.europa.eu.

De aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring van de Rekenkamer — verslag van de onafhankelijke controleur

Oordeel

04 Wij hebben het volgende gecontroleerd:

- a) de rekeningen van het Agentschap, die bestaan uit de financiële staten³ en de verslagen over de uitvoering van de begroting⁴ betreffende het per 31 december 2019 afgesloten begrotingsjaar, en
- b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen,

zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

05 Naar ons oordeel geven de rekeningen van het Agentschap over het op 31 december 2019 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële situatie van het Agentschap per 31 december 2019, van de resultaten van zijn verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten begrotingsjaar, overeenkomstig zijn financieel reglement en de door de rekenplichtige van de Commissie vastgestelde boekhoudregels. Deze zijn gebaseerd op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

---

³ De financiële staten omvatten de balans en de staat van de financiële resultaten, het kasstroomoverzicht en het mutatieoverzicht van de nettoactiva, alsook een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaglegging en andere toelichtingen.

⁴ De verslagen over de uitvoering van de begroting omvatten de verslagen die een samenvatting zijn van alle begrotingsverrichtingen en de bijbehorende toelichtingen.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen

06 Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2019 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Toelichtende paragraaf

07 Zonder iets af te doen aan haar oordelen over de betrouwbaarheid van de rekeningen en over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangsten, wil de Rekenkamer benadrukken dat het Agentschap gedeeltelijk zelffinancierend is en een vergoeding ontvangt van elk bedrijf dat om de registratie van chemische stoffen verzoekt, zoals voorgeschreven in de REACH-verordening⁵. De toepasselijke vergoedingen hangen af van de omvang van de bedrijven (micro, klein, middelgroot, groot) en de hoeveelheden geregistreerde chemische stoffen (verschillende drempels).

08 Overeenkomstig de uitvoeringsverordening⁶ berekent en factureert het Agentschap de vergoedingen op basis van de informatie die de bedrijven bij de aanvraag verstrekken. Op grond van de verordening genieten kleine, middelgrote of micro-ondernemingen (kmo's) aanzienlijke kortingen op vergoedingen tot wel 95 % van de standaardvergoeding. Sinds de eerste registraties in 2009 beweert 26 % van de bedrijven een kleine, middelgrote of micro-onderneming te zijn.

09 Hoewel dit in de wetgeving niet als kerntaak is vastgesteld, heeft het Agentschap aanzienlijke inspanningen geleverd om verificaties achteraf van de door kmo's opgegeven bedrijfsomvang in te voeren. De verificaties die sinds 2011 zijn verricht en inmiddels zijn afgerond, wijzen uit dat 50 % van de kmo's hun omvang onjuist hebben ingedeeld, wat in lagere vergoedingen resulteert⁷. Het hoge percentage van de foutief opgegeven omvang valt te verklaren uit zowel de economische prikkel als de complexiteit van de definitie van kmo's, en toont aan welke beperkingen een systeem heeft dat uitsluitend berust op door aanvragers zelf opgestelde verklaringen.

10 Om deze situatie te verhelpen heeft het Agentschap in de loop der jaren vergoedingscorrecties (aanvullende betalingen) en bijkomende administratieve

kosten gefactureerd (en ontvangen) ter hoogte van 32,2 miljoen EUR naar aanleiding van verificaties achteraf tot eind 2019. Er moeten echter nog steeds veel verificatiewerkzaamheden worden verricht en eind 2019 was het resterende bedrag aan noodzakelijke vergoedingscorrecties nog niet bekend.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingen bij de rekeningen

11 Naar ons oordeel zijn de onderliggende betalingen bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2019 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Grondslag voor de oordelen

12 Wij verrichtten onze controle overeenkomstig de internationale controlestandaarden (ISA) en de regels inzake beroepsethiek van IFAC en de internationale standaarden van hoge controle instanties (ISSAI) van INTOSAI. Onze verantwoordelijkheden volgens die standaarden worden nader beschreven in het onderdeel van ons verslag over de verantwoordelijkheden van de controleur. We zijn onafhankelijk, zoals voorgeschreven in de Ethische gedragscode voor professionele accountants (Code of Ethics for Professional Accountants) van de International Ethics Standards Board for Accountants (“IESBA Code”) en de ethische vereisten die relevant zijn voor onze controle, en we hebben ons van onze andere ethische verantwoordelijkheden gekweten in overeenstemming met deze vereisten en de IESBA Code. Wij achten de verkregen controle-informatie toereikend en geschikt als grondslag voor ons oordeel.

---

⁵ Verordening (EG) nr. 1907/2006.

⁶ Verordening (EG) nr. 340/2008 van de Commissie betreffende de aan het Europees Agentschap voor chemische stoffen te betalen vergoedingen krachtens Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH) (PB L 107 van 17.4.2008, blz. 6).

⁷ Het foutieve percentage varieert per jaar maar vertoont een dalende trend: aanvankelijk bedroeg het 80 % in 2011 en uiteindelijk was het 35 % in 2019.

Verantwoordelijkheden van de leiding en de met governance belaste personen

13 Overeenkomstig de artikelen 310-325 van het VWEU en het financieel reglement van het Agentschap is de leiding verantwoordelijk voor het opstellen en weergeven van de rekeningen van het Agentschap op basis van de internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector, alsmede voor de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen. Dit omvat het ontwerpen, invoeren en in stand houden van internebeheersingsmaatregelen die relevant zijn voor het opmaken en weergeven van financiële staten die geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevatten. De leiding dient er ook voor te zorgen dat de in de financiële staten weergegeven activiteiten, financiële verrichtingen en informatie in overeenstemming zijn met de officiële vereisten die voor deze financiële staten gelden. De leiding van het Agentschap draagt uiteindelijk de verantwoordelijkheid voor de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen.

14 Bij het opstellen van de rekeningen is de leiding verantwoordelijk voor het beoordelen van het vermogen van het Agentschap om zijn activiteiten voort te zetten. De leiding dient in voorkomend geval kwesties te melden die verband houden met de bedrijfscontinuïteit van het Agentschap en dient het boekhoudkundige continuïteitsbeginsel te hanteren, tenzij zij voornemens is om de entiteit te liquideren of om haar activiteiten stop te zetten, of als er geen realistisch alternatief bestaat.

15 Degenen die belast zijn met governance zijn verantwoordelijk voor de supervisie van het proces van financiële verslaglegging over het Agentschap.

De verantwoordelijkheden van de controleur voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen

16 Onze doelstellingen bestaan erin, redelijke zekerheid te verkrijgen over de vraag of de rekeningen van het Agentschap geen afwijkingen van materieel belang vertonen en of de onderliggende verrichtingen wettig en regelmatig zijn, alsmede op basis van onze controle het Europees Parlement en de Raad of andere betrokken kwijtingsautoriteiten een betrouwbaarheidsverklaring te verschaffen over de betrouwbaarheid van de rekeningen van het Agentschap en de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen. Redelijke zekerheid is een hoge mate van zekerheid, maar geen garantie dat bij een controle een bestaande materiële afwijking of niet-conformiteit altijd zal worden opgespoord. Deze kan

voortkomen uit fraude of fouten en wordt van materieel belang geacht indien hiervan, afzonderlijk of geaggregeerd, redelijkerwijs zou kunnen worden verwacht dat deze invloed heeft op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze rekeningen nemen.

17 Voor de ontvangsten verifiëren wij de van de Commissie of samenwerkende landen ontvangen subsidies en beoordelen wij de procedures van het Agentschap voor het innen van vergoedingen en andere inkomsten, voor zover van toepassing.

18 Ten aanzien van de uitgaven onderzoeken wij betalingsverrichtingen wanneer de uitgaven zijn gedaan, geboekt en goedgekeurd. Dit onderzoek betreft alle soorten betalingen (inclusief die voor de verwerving van activa) behalve voorschotten op het moment waarop deze worden gedaan. Voorschotbetalingen worden onderzocht wanneer de ontvanger van de middelen het passende gebruik ervan aantoont en het Agentschap dit als rechtvaardiging accepteert door het afwikkelen van de voorschotbetaling in hetzelfde jaar of later.

19 In overeenstemming met de ISA's en ISSAI's passen wij professionele oordeelsvorming toe en houden wij gedurende de hele controle een professioneel-kritische instelling. Daarnaast:

- identificeren en beoordelen we de risico's op afwijkingen van materieel belang in de rekeningen en op niet-conformiteit van materieel belang van de onderliggende verrichtingen met vereisten uit de wet- en regelgeving van de Europese Unie, hetzij door fraude, hetzij door fouten, ontwerpen we in het licht van die risico's controleprocedures en voeren we deze uit, en verkrijgen we controle-informatie die toereikend is en geschikt als grondslag voor onze oordelen. Het risico dat een afwijking of niet-conformiteit van materieel belang als gevolg van fraude niet wordt ontdekt is groter dan bij fouten, aangezien er bij fraude sprake kan zijn van collusie, vervalsing, opzettelijke omissies, verkeerde voorstellingen van zaken of het terzijde stellen van de internebeheersingsmaatregelen;
- verkrijgen we inzicht in de internebeheersingsmaatregelen die relevant zijn voor de controle om controleprocedures op te zetten die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar niet om een oordeel uit te spreken over de doeltreffendheid van de internebeheersingsmaatregelen;
- beoordelen we de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaglegging en van de redelijkheid van de boekhoudkundige schattingen en de daarmee samenhangende informatievervalsing door de leiding;
- trekken we conclusies over de geschiktheid van de wijze waarop de leiding het continuïteitsbeginsel hanteert en, op basis van de verkregen controle-

informatie, over het al dan niet bestaan van materiële onzekerheden die verband houden met gebeurtenissen of omstandigheden die mogelijk aanzienlijke twijfel doen rijzen over het vermogen van het Agentschap om zijn bedrijfsactiviteiten voort te zetten. Als we tot de conclusie komen dat er een materiële onzekerheid bestaat, zijn we verplicht in ons verslag als controleur de aandacht te vestigen op de gerelateerde informatie in de rekeningen of, indien de informatie ontoereikend is, ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die we hebben verkregen tot de datum van vaststelling van ons verslag als controleur. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar bedrijfsactiviteiten niet langer kan voortzetten;

- evalueren we de algemene presentatie, structuur en inhoud van de rekeningen, met inbegrip van de toelichtingen, en beoordelen we of de rekeningen de onderliggende verrichtingen en gebeurtenissen zodanig weergeven dat een getrouw beeld ontstaat;
- verkrijgen we voldoende passende controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van het Agentschap om een oordeel te formuleren over de rekeningen en de onderliggende verrichtingen. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. We blijven als enige verantwoordelijk voor ons controleoordeel.
- hebben we in voorkomend geval rekening gehouden met de controlewerkzaamheden die de onafhankelijke extern controleur heeft verricht ten aanzien van de rekeningen van het Agentschap, zoals bepaald in artikel 70, lid 6, van het Financieel Reglement van de EU.

Wij communiceren met de leiding onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de internebeheersingsmaatregelen die we tijdens onze controle constateren. We bepalen welke van de punten die we met het Agentschap hebben besproken, het belangrijkste waren bij de controle van de rekeningen over de huidige periode en dus de essentiële controleaangelegenheden vormen. Wij beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag als controleur, tenzij openbaarmaking ervan verboden is op grond van de wet- en regelgeving of we, in zeer uitzonderlijke omstandigheden, besluiten dat een aangelegenheid niet in ons verslag moet worden opgenomen omdat redelijkerwijs te verwachten is dat de negatieve gevolgen daarvan zwaarder wegen dan de voordelen van een dergelijke mededeling voor het algemeen belang.

20 De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan het oordeel van de Rekenkamer.

Opmerkingen over de internebeheersingsmaatregelen

21 In het bestek wordt omschreven wat een aanbestedende dienst gaat aankopen, de kwaliteit daarvan en de prijs die deze bereid is te betalen. Het is dan ook van essentieel belang dat dit bestek alomvattend, duidelijk en nauwkeurig is. In één gecontroleerde aanbestedingsprocedure stelden wij vast dat het bestek de inschrijvers geen ondubbelzinnig inzicht bood wat betreft de vraag hoe een bepaalde zaak in hun financiële offertes moest worden geprijsd. Omdat de offertes niet vergelijkbaar waren, besloot het Agentschap om de procedure te annuleren en opnieuw te starten. Hierdoor vergde de procedure extra tijd en ontstond een potentieel reputatierisico voor het Agentschap.

22 In beide gecontroleerde aanwervingsprocedures stelden wij vast dat het besluitvormingsproces niet voldoende gestructureerd en volledig was om een duidelijk, chronologisch traject te bieden waaruit blijkt wanneer de documenten door wie waren goedgekeurd. Zo bleek in een van de procedures uit de verzamelde bewijsstukken dat het selectiecomité de reservelijst pas had goedgekeurd nadat de uitvoerend directeur zijn fiat had gegeven.

Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

23 De *bijlage* bevat een overzicht van de maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de opmerkingen van de Rekenkamer van voorgaande jaren.

Dit verslag werd door kamer IV onder leiding van de heer Alex Brenninkmeijer, lid van de Rekenkamer, te Luxemburg vastgesteld op 22 september 2020.

Voor de Rekenkamer

Klaus-Heiner Lehne

President

Bijlage — Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

Jaar	Opmerkingen van de Rekenkamer	Maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de opmerkingen van de Rekenkamer (Afgerond / Loopt nog / Nog af te handelen / N.v.t.)
2014	De uitgaven voor de tenuitvoerlegging van de verordening over biociden werden gedeeltelijk gefinancierd met EU-bijdragen in de begroting van het Agentschap en niet met vergoedingen.	Loopt nog
2016	Anders dan bij de meeste andere agentschappen vereist de oprichtingsverordening van het ECHA niet met zoveel woorden periodieke externe evaluaties.	Nog af te handelen (Hierover heeft het Agentschap geen controle)
2017	Uit de verificaties achteraf van het Agentschap is gebleken dat meer dan de helft van de bedrijven hun omvang verkeerd opgaf, wat een grote invloed had op de berekeningen van de vergoedingen en de ontvangsten van het Agentschap. De verificaties achteraf moeten dringend worden versneld en afgerond.	Loopt nog
2017	Als er fouten worden aangetroffen, verstrekt het Agentschap corrigerende facturen. Het Agentschap lijkt echter problemen te ondervinden bij het innen van de	Loopt nog

Jaar	Opmerkingen van de Rekenkamer	Maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de opmerkingen van de Rekenkamer (Afgerond / Loopt nog / Nog af te handelen / N.v.t.)
	gecorrigeerde vergoedingen. Het Agentschap nam in zijn rekeningen over 2017 een voorziening dubieuze debiteuren op ter hoogte van 2,8 miljoen EUR (ofwel 600 000 EUR meer dan aan het einde van 2016).	
2017	De verificatie van de door de bedrijven opgegeven hoeveelheden valt onder de verantwoordelijkheid van de nationale handhavingsinstanties van de lidstaten en het Agentschap heeft geen handhavingsbevoegdheden. Het vermogen van het Agentschap om zijn taak te vervullen, is afhankelijk van de nationale instanties. Ongeveer twee derde van de bedrijven actualiseerde de geregistreerde informatie over de hoeveelheden chemische stoffen waarmee zij omgaan, echter niet. Dit ondermijnt de doeltreffende uitvoering van de REACH-verordening en heeft ook een negatieve invloed op de juistheid van de berekening van de vergoedingen.	Loopt nog (Hierover heeft het Agentschap geen controle)
2017	Het Agentschap publiceert kennisgevingen van vacatures op zijn eigen website en op sociale media, maar gewoonlijk niet op de website van het Europees Bureau voor personeelselectie (EPSO).	Loopt nog
2018	Het Agentschap moet beleid inzake gevoelige posten vaststellen en ten uitvoer leggen.	Afgerond

Jaar	Opmerkingen van de Rekenkamer	Maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de opmerkingen van de Rekenkamer (Afgerond / Loopt nog / Nog af te handelen / N.v.t.)
2018	<p>Het Agentschap verwacht een significante daling van de vergoedingen en heffingen vanaf 2019. Het risico bestaat dat relatief stabiele uitgaven en veel minder voorspelbare ontvangsten een negatieve invloed kunnen hebben op de activiteiten en begrotingsuitvoering van het Agentschap. Het Agentschap moet samen met de Commissie en de begrotingsautoriteiten gesprekken gaan voeren over een nieuw, levensvatbaar financieringsmodel.</p>	<p>Loopt nog</p>
2018	<p>Vijf ondernemingen dienden inschrijvingen in voor een kaderovereenkomst met betrekking tot het verstrekken van diensten op het gebied van IT-infrastructuur. Het aanzienlijke verschil tussen de waarde van de overeenkomst en de feitelijke offertes vormt een risico voor het goed financieel beheer. Het Agentschap moet een streng financieel beheer van IT-overeenkomsten voeren.</p>	<p>N.v.t.</p>

Antwoord van het Agentschap

21. De aanbestedingsstukken van het Agentschap voor de initiële mededinging waren in overeenstemming met de standaardmodellen van Hansel en werden als duidelijk en alomvattend beschouwd. Aangezien het Agentschap echter niet volledig kon uitsluiten dat een van de drie inschrijvers een item in de prijscatalogus mogelijk verkeerd heeft begrepen, besloot het de procedure te annuleren en opnieuw te starten om meer concurrentie aan te trekken (onder alle leveranciers van Hansel) en om evenredigheid te waarborgen. De extra inspanning die gepaard ging met het weer op gang brengen van de procedure van Hansel was minimaal en had geen gevolgen voor de reputatie, vergeleken met de nadelige gevolgen die de enige inschrijver, die een item in de prijscatalogus verkeerd leek te hebben begrepen, zou kunnen ondervinden als hij werd uitgesloten.

22. Het Agentschap maakt gebruik van een systeem van elektronische werkstromen waarin alle besluiten van het selectiecomité worden goedgekeurd, gedateerd en vastgelegd. Dit systeem waarborgt dat er voor elke stap in een selectieproces een duidelijk controlespoor bestaat. In het hier verstrekte voorbeeld maakten technische problemen het bij wijze van uitzondering noodzakelijk de werkstroom na het sluiten van de selectie opnieuw op te starten. Als uitkomst van deze controlebevinding heeft het Agentschap zijn proces gewijzigd om ervoor te zorgen dat na elke vergadering standaard-e-mails worden verzonden naar de leden van het selectiecomité om de notulen en de besluiten van het comité vast te leggen. Bovendien is er aan het proces een stap toegevoegd om ervoor te zorgen dat na elke vergadering de elektronische goedkeuringsstromen worden afgerond voordat de selectie wordt vervolgd.

AUTEURSRECHT

© Europese Unie, 2020.

Het beleid van de Europese Rekenkamer (ERK) inzake hergebruik is geregeld bij [Besluit nr. 6-2019 van de Europese Rekenkamer](#) over het opendatabeleid en het hergebruik van documenten.

Tenzij anders aangegeven (bijv. in afzonderlijke auteursrechtelijke mededelingen), wordt voor de inhoud van de ERK die eigendom is van de EU een licentie verleend in het kader van de [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)-licentie](#). Dit betekent dat hergebruik is toegestaan mits de bron correct wordt vermeld en wijzigingen worden aangegeven. De hergebruiker mag de oorspronkelijke betekenis of boodschap van de documenten niet wijzigen. De ERK is niet aansprakelijk voor mogelijke gevolgen van hergebruik.

U dient aanvullende rechten te verwerven indien specifieke inhoud personen herkenbaar in beeld brengt, bijvoorbeeld op foto's van personeelsleden van de ERK, of werken van derden bevat. Indien toestemming wordt verkregen, wordt hiermee de bovengenoemde algemene toestemming opgeheven en zullen beperkingen van het gebruik daarin duidelijk worden aangegeven.

Wilt u inhoud gebruiken of reproduceren die geen eigendom van de EU is, dan dient u de auteursrechthebbende mogelijk rechtstreeks om toestemming te vragen.

Software of documenten waarop industriële-eigendomsrechten rusten, zoals octrooien, handelsmerken, geregistreerde ontwerpen, logo's en namen, zijn uitgesloten van het beleid van de ERK inzake hergebruik; hiervoor wordt u ook geen licentie verleend.

De groep institutionele websites van de Europese Unie met de domeinnaam "europa.eu" bevat links naar sites van derden. Aangezien de ERK geen controle heeft over deze sites, wordt u aangeraden kennis te nemen van hun privacy- en auteursrechtbeleid.

Gebruik van het logo van de Europese Rekenkamer

Het logo van de Europese Rekenkamer mag niet worden gebruikt zonder voorafgaande toestemming van de Europese Rekenkamer.